

Peipsijärvi

PEIPSIJÄRVEN OLOHUONE

”Peipsijärven olohuone” on perusnäyttely, joka jakaa tietoa Peipsijärven luonnonosuhteista sekä tarjoaa yleiskuvan Peipsin ranta-alueen elämästä.

Järveä kuvaa 4 metriä pitkä ja 1,4 metriä leveä kolmiulotteinen pienoismalli, josta löytyvät Peipsin alueen suurimmat asuinpaikat, majoituspaikat, museot, näköalatornit sekä paljon muuta matkailijoita, opiskelijoita ja muita vierailijoita kiinnostavaa.

Näyttely esittelee lisäksi Peipsijärvessä eläviä kalalajeja, joista saa paljon tietoa. Havainnollistavia ovat kaikista kaloista valmistetut mallit. Pienois-mallia ja kalamalleja täydentävät esittelytekstit viroksi, venäjäksi ja englanniksi.

Näyttelystä saa tietoa myös esimerkiksi järven ravintoketjusta, kalojen kehityksestä ja eliöstöstä.

”Peipsijärven olohuone” valmistui vuonna 2005 Peipsin yhteistyökeskuksen ja Studio Viridis Loodushariduse MTÜ -yhdistyksen yhteistyönä. Näyttelyn valmistamiseen osallistui yli 80 henkilöä ja kymmenisen yritystä.

”Peipsijärven olohuone” avattiin alun perin Kallasten kaupunginhallituksen talossa, mutta vuoden 2006 tulipalossa näyttely kärsi mittavia savu- ja vesivahinkoja. Näyttely kunnostettiin ja avattiin uudelleen yleisölle Emajoen-Suursuon luontokeskuksessa Tarton maakunnassa.

Näyttely avattiin uudelleen 9. toukokuuta 2011 yhteistyössä Kasepään kunnan ja Peipsin infokeskuksen kanssa Jõgevan maakunnassa Kasepäällä. Näyttelyn ohessa avattiin myös Peipsin infokeskuksen koordinoima matkailuinfopiste, jossa

Peipsijärven olohuone

matkailijat saavat tietoa alueen majoitusyrityksistä, ruokapaikoista, virkistysmahdollisuuksista ja muusta.

Näyttelyn valmistumista tukivat YK:n kehitysohjelma sekä maailmanlaajuinen kehitysrahasto (Global Environment Facility), ja näyttelyn kunnostamista ja esittelyn esillepanoa Viron rahoautomaattiyhdistys (Hasartmängumaksu Nõukogu), Hansapank Miljonisadu AS yhdessä yksityislahjoittajien kanssa sekä Viron ympäristöinvestointikeskus (Keskkonnainvesteeringute Keskus SA).

”Peipsijärven olohuone” sijaitsee Jõgevan maakunnassa Kasepäällä, aivan Peipsijärven rannalla.

Sõpruse 84, 49508 Tiheda küla, Kasepään kunta, Jõgevamaa

Lisätietoja: info@peipsi.ee, puh.: 602 0105

Näyttely ja matkailuinfo ovat auki talvisin **(1.9.–30.4.) ti–to klo 10–14** ja kesäisin **(1.5.–31.8.) ti–la klo 11–16**.

Peipsi Infokeskus

Sõpruse 84, Tiheda küla, Kasepää vald

49508 Jõgeva maakond

puh. +372 602 0105

www.facebook.com/pages/Peipsi-Infokeskus/113275942049855

e-mail: info@peipsi.ee

www.peipsi.ee

Hyödyllisiä linkkejä www.rm.k.ee | www.bioneer.ee | www.elf.ee | www.kik.ee

PEIPSIJÄRVI

Peipsijärvi on Viron ja Venäjän rajalla sijaitseva järvi. Se on Viron suurin järvi ja samalla koko Euroopan neljänneksi suurin järvi (3555 km²) Laatokan, Äänisen ja Vänernin jälkeen. Se on myös Euroopan suurin rajajärvi. 44 % järvestä kuuluu Viron tasavallalle ja 56 % Venäjän liittovaltiolle.

Järvi koostuu kolmesta selvästi erottuvasta osasta: Pohjoispuolella on varsinainen Peipsijärvi, joka on suurin ja syvin (viroksi Pepsi järv, Suurjärv tai Kõlmjärv, venäjäksi Чудское озеро), ja jonka pinta-ala on 2611 km².

Vesistön eteläosan nimi on Pihkovanjärvi (viroksi Pihkva järv, võruksi Pihkva järv eli Talaba järv, venäjäksi Псковское озеро), jonka pinta-ala on 708 km². Pihkovanjärvessä sijaitsevat Tabalan saaret sekä Kolpinon saari.

Niitä kahta järveä yhdistää kapea (kapein kohta 3 km) mutta syvä Lämmijärvi (’lämmen järvi’, viroksi ja võruksi Lämmijärv, venäjäksi Тёплое озеро), joka on kooltaan vain 236 km². Mehikoorman satamassa sijaitsee Peipsin syvin kohta - 15,3 m.

Peipsijärven laskee noin 240 jokea, puroa ja kanavaa, mutta järvellä on vain yksi laskujoki, runsasvetinen Narvajoki. Suurin virtaama on Pihkovanjärven laskevalla Velikajajoella, Viron puolelta on suurin virtaama Suurjärven laskevalla Suur-Emajoella. Järvi vaikuttaa kokonsa ansiosta huomattavasti paikalliseen ilmastoon: syksyisin sää on keskimääräistä kauemmin lämmin ja kevät saapuu sitä vastoin jopa kaksi viikkoa myöhemmin.

Peipsin suurin saari on Venäjälle kuuluva Kolpinon saari (11,1 km²), Virolle kuuluva matala ja soinen Piirissaari on toiseksi suurin (7,5 km²). Piirissaaren pinta-ala pienenee jatkuvasti – se johtuu maan kohoamisesta Peipsijärven pohjoisrannikolla. Viron alueen pohjoispuolisella maankuori kohoaa nopeammin (2–3 mm vuodessa) ja eteläpuolisella kohoamista on tuskin lainkaan, minkä tähden Peipsijärven vedenpinta kallistuu hitaasti etelään päin. Järven eteläosassa veden pinta nousee ja Piirissaaren matalat rannat jäävät aikaa myöten veden alle. Peipsijärvessä on yhteensä 35 saarta.

Koska Peipsijärven hyvinvointi on kahden valtion yhteisellä vastuulla, on perustettu yhteinen virolais-venäläinen rajavesistöjen suojelu- ja käyttökommisio. Komissio kokoontuu tavallisesti kerran vuodessa, mutta pääasiallinen yhteistyö tapahtuu asiantuntijatasolla komission työryhmissä (vesiresurssien kokonaisvaltaisen hallinnan työryhmä sekä seuranta-, arviointi- ja tutkimustyöryhmä). Lisäksi järjestetään Peipsijärvi-aiheisia tieteellisiä seminaareja.

Peipsijärven muotoutumisen historia ja sen ranta-alueiden asutushistoria on mielenkiintoinen. Järvi muodostui mannerjään uurtamaan matalaan syvennykseen. Mannerjään vetäytyminen Peipsijärven altaasta oli monimutkaista ja tapahtui järvioltaan eri alueilla eri tavalla, paikoittain jopa uudelleen päälle tunkeutuen.

Vetäytyvä jäännereuna jätti jälkeensä suuria irtojäälohkareita, jotka saattoivat säilyä osittain hautautuneina tuhansia vuosia. Mannerjään edessä levittäytyneet vesialueet olivat lyhytaikaisia ja niiden rantaviivat vaikeasti määriteltäviä. Muutoksia

tapahtui jäätiköiden vetäytyttyä Suomenlahteen, kun veden pinta aleni nopeasti järvaltaaseen ja sen ympäristöön jäi nopeasti umpeen kasvavia reliktijärviä.

Koska Peipsin järvaltaan pohjoisosa kohosi nopeammin kuin eteläosa, Pikku-Peipsin vesi alkoi valua etelään päin ja järvi alkoi leventyä. Muodostui myös Pikku-Pihkovan järvi. Myöhemmin Pikku-Peipsi ja Pikku-Pihkova yhdistyivät ja Peipsijärvi saavutti suurin piirtein nykyisen muotonsa ja kokonsa.

Peipsijärven pohjois- ja eteläranta ovat myös nykyään hyvin eri-ilmisiä. Peipsijärven pohjoisrannikko on hiekkaista, luonnonkaunistu lomanviettoaluetta, jossa vanhoilla hiekkadyneillä kasvaa mäntymetsä ja ranta on kaunista hiekkarantaa. Etelärannikko on umpeen kasvanutta ja soistunutta aluetta.

Peipsijärvi saa vetensä joista, puroista ja sadeveistä. Järven veden taso ei ole vakaa. Vesi vaihtuu noin kahden vuoden kuluessa ja veden taso saattaa vaihdella +1,5 metristä -0,5 metriin. Peipsijärven pinta-ala saattaa siten muuttua pienellä aikavälillä melko paljon. Kasvukaudella vesi on yleensä vihreää ja kohtalaisen läpinäkyvää (1,8–3,6 m), talvella jopa hyvin (3,2–5,0 m) läpinäkyvää. Sateisina kesinä järven vesi on punaruskeaa ja huonosti läpinäkyvää. Järvi ei ole kerrostunut, vesi sekoittuu jäättömänä kautena kokonaan.

Ongelmalliseksi saattaa muodostua tulvavesi. Pääasiallisia tulva-alueita ovat Emajoen suualue (yli 200 km², Varnjan ja Meerapalun välissä) sekä Lämmijärven itäosa (yli 130 km²). Vedenpinta pysyy korkealla huhtikuusta kesäkuuhun ja marraskuusta joulukuuhun. Vedenpinta on alhaalla tammikuusta maaliskuuhun ja elokuusta lokakuuhun. Tulvavesi on aiheuttanut aikojen kuluessa huomattavia vahinkoja rannikkoalueille. Vahinkoja suurentavat Peipsijärvellä usein esiintyvät ahtojäät. Jääpeite pysyy tavallisesti joulukuusta huhtikuun loppuun ja jään paksuus on tavallisesti 50–60 cm.

Kesäisin Peipsijärven ranta-alueet ovat lomailijoiden lempipaikkoja, sillä kauniin hiekkarannikon lisäksi saattaa veden pintalämpötila rannikon läheisillä alueilla olla jopa 26 °C, avovesillä 22 °C. Syksyisin järvellä esiintyy voimakasta tuulta, joka aiheuttaa nopeita ja lyhyitä aaltoja. Lämmijärnessä tuuli voi aiheuttaa myös virtauksia.

Eräänlainen luonnonilmiö on Peipsijärven alanko, joka on muinainen järviallas. Maaperän soistu-

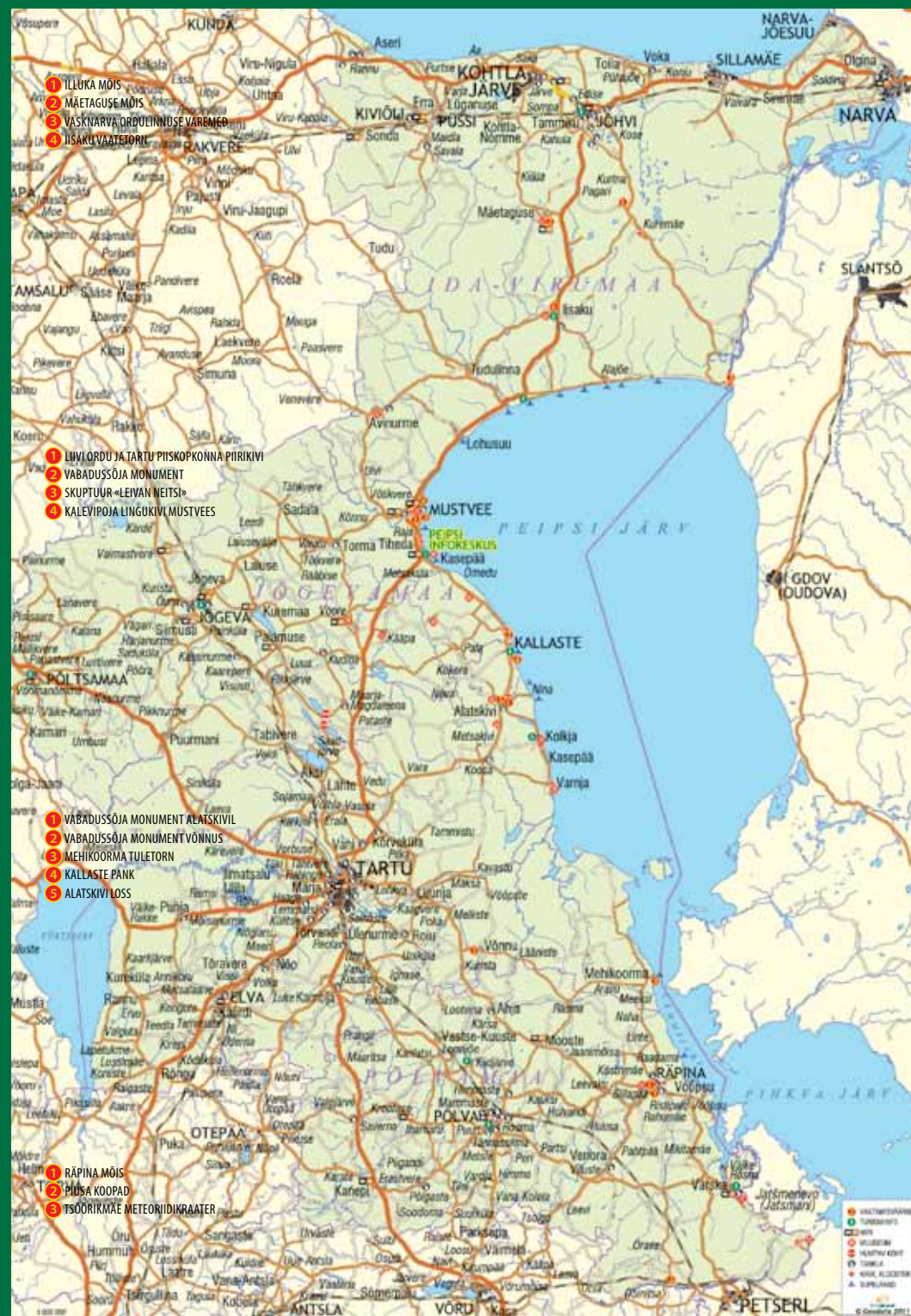
minen alkoi alueella noin 7000 vuotta sitten, kun maa Peipsin pohjoisosassa alkoi kohota ja järvi alkoi täyttyä vedellä. Pitkäaikaisen soistumisen seurauksena alueelle on muodostunut ainutlaatuinen suo- ja luhtamaasto. Emajoen rannoilla sijaitsevaa suoaluetta kutsutaan Suursuoksi. Suursuon pinta on tasainen ja ylittää tuskin metrillä Peipsijärven pinnan, minkä johdosta tulva peittää sen joka vuosi alleen.

Peipsijärven ympäristön asuttivat jo viimeisen jääkauden jälkeen virolaiset ja muut itämerensuomalaisten kansojen esivanhemmat, joita venäläisten esivanhemmat itäsuomalaiset kutsuivat tsuudeiksi. Asuttamisella oli kulttuurisessa mielessä tärkeä merkitys, sillä ensimmäisen vuosituhannen lopussa Peipsijärven alueelle saapuivat Dnepr-joen rannoilta slaavilaisia heimoja, joista osa liikkui edelleen järven länsirannalle.

Peipsin alueelle siirtyi kansaa useassa vaiheessa. Kulttuurista vaikutusta on tänäkin päivänä 1600-luvun loppuun ja 1700-luvun alkuun liittyvillä vanhauskoisten muutoilla Venäjältä. Peipsijärven ranta-alueilla voimme puhua kolmen kulttuurin yhteiselosta, sillä virolaisten ja venäläisten vanhauskoisten lisäksi myös baltiansaksalaisilla oli merkittävä vaikutus alueeseen. Omaperäinen kolmen kulttuurin yhdistelmä on säilynyt nykypäivään saakka, ja sitä on ryhdytty arvostamaan yhä enemmän.

Vleiset tiedot:

korkeus merenpinnasta 30 m
Mineraalipitoisuus 0 %
Uimarannan pituus yli 30 km (Viron pisin ranta)
Veden kirkkaus Secchi-levymenetelmällä 2–3 metriä
Järven pinta-ala järven vedenpinnan ollessa keskitasolla 3555 km ²
Pituus 152 km
Suurin leveys 47 km
Suurin syvyys 15,3 metriä (Lämmijärnessä)
Keskisyvyys 7,1 m
Rantaviivan kokonaispituus 520 m
Peipsijärven rajautuu Viron puolella neljä maakuntaa: Itä-Virumaa, Jõgevamaa, Tartumaa ja Põlvamaa.

Peipsijärven kasvillisuus

Kasvien ja eläinten elämään järvestä vaikuttavat ravintoaineiden ja hapen määrä, auringonvalo ja veden lämpötila. Kun järvedessä on riittävästi ravintoa ja happea, sen eliöstö on runsas.

Peipsin avaralla Suurjärvellä, jolla on suhteellisen kova aallokko, ei ole erityisen runsasta kasvistoa. Suurempia kasviryppäitä löytyy vain suojaisimmista lahden sopukoista ja saarten suojista. Enemmän kasvistoa esiintyy Varnja-Raskopelin eteläpuolella olevilla alueilla. Runsa kasvisto on järven itäranalla, Raskopelin lahdesa, Lämmijärvessä sekä Pihkovanjärven sopukoissa. Kasvistoa ei ole kuitenkaan melko suurilla alueilla luoteis- ja pohjoisrannalla, jossa sijaitsevat kauniit hiekkarannat.

Peipsin kasvisto on kuitenkin huomattavan runsaslajinen – alueella kasvaa 122 lajia suurkasveja. Kyseiseen lukuun voidaan lisätä vielä lähes 20 tulva-alueilla kasvavaa ranta- ja suokasvilajia. Peipsijärvestä löydämme 70 % kaikista makeiden vesistöjemme lajeista.

Rantakasvisto on erittäin monipuolinen. Alueella on paljon kaislikoita, jotka ovat levinneet viime vuosikymmenien aikana rantaa pitkin sekä järven suuntaan. Järviruoko eli ryti kasvaa kymmenien, paikoin satojen metrien levyisenä vyöhykkeenä vedenrajassa. Kyseessä on yleensä puhdas järviruokoesiintymä, jonka korkeus ja tiheys sekä maavarsien täyttämä maanpinta ei anna muille kasveille kasvumahdollisuutta. Järven rantavyöhykkeellä esiintyy järviruoko lisäksi keiholehteä, ratamosarpiota, sarjarimpeä ja järvikortetta.

Peipsijärven usein muuttuvan vesirajan vuoksi suuri osa lajeista voi kasvaa sekä maalla että vedessä. Muiden kasvien joukossa Peipsijärvellä kasvaa myös joukko harvinaisia vesikasveja, kuten esimerkiksi heinäsarpio, hentovita, äimäruoho, katkeravesirikko, joihivita, Potamogeton trichoides -vita, vaalealahnaruoho, siimapalpakko ym.

Peipsijärvelle on ominaista myös lukuisten soilla ja kosteissa paikoissa viihtyvien kasvien (esim. rantaluikka) kasvaminen väliaikaisesti veden alta vapautuneilla alueilla.

Lämmi- ja Pihkovanjärvellä esiintyy enemmän järvikaislaa. Lämmijärvessä esiintyy sen kapeuden ja veden voimakkaan virtauksen vuoksi kasveja, jotka ovat luonteenomaisia joille, esimerkiksi sarjarimpeä ja pystykeiholehteä.

Lajirikkain paikka Peipsijärvessä on Raskopelin

lahti, joka on eristyneen sijaintinsa vuoksi sekä hydrologisesti että kemiallisesti erilainen kuin muu osa järveä. Alueella kasvaa kelluslehtisistä kasveista vesitatar, rönsyrölli ja ulpukka. Vedenalainen kasvisto koostuu pääasiassa ahvenvidasta ja näkinpartaislevistä.

Hyvin runsaslajinen (yli 1000 lajia) on Peipsijärven levästä. Järvivedessä elää paljon tuskin paljaalla silmällä erottuvia olentoja, jotka leviävät veden liikkumisen myötä. Pienet, yksittäin paljaalla silmällä näkymättömät, vedessä ajelehtivat levät muodostavat kasvikeijuston eli kasviplanktonin. Ne muodostavat usein kuitenkin muodostelmia, jotka näkyvät ilman suurennuslasiakin. Kasviplankton on pintakerroksessa, jossa on enemmän valoa. Lukuisat levät ovat järven pääasiallisia hapen ja orgaanisen aineen tuottajia.

Kasviplanktonista saavat ravintonsa pienet eläinplanktoniin kuuluvat eliöt ja kalanpoikaset. Kasviplankton on siten olennainen perusosa vesiympäristön ravintoverkostoa.

Suolaisessa vedessä viihtyvät levät ovat melko yleisiä. Suhteellisen paljon on kylmässä viihtyviä arktis-alpiinisia kasvilajeja. Runsa ravinteisten vesien lajien rinnalla löytyy joukko niukkaravinteisten vesien leviä.

Peipsin kasviplanktonista voidaan tuoda esiin:

Sinilevät

Kultalevät

Nielulevät

Panssarilevät

Piilevät

Viherlevät

Mikäli planktonia muodostuu hyvin paljon, se aiheuttaa leväkukintaa. Sinilevien (Gloeotrichia echinulata) kasvu aiheuttaa leväkukintoja, joita on esiintynyt Peipsijärvessä jo ammoisina aikoina. Ensimmäiset tiedot Peipsijärven leväkukinnoista ovat peräisin vuodelta 1895. Kyseinen laji on vallalla Peipsin kasviplanktonissa nykyäänkin. Sinilevän parin millimetrin kokoisia pallomaisia yhdyskuntia voi nähdä keskikesällä Peipsijärven vedessä paljain silmin, mutta biomassaa saattaa ulottua rannasta melko kauas.

Leväkukintaa aiheuttavat Peipsijärvessä Gloeotrichia echinulata -levän lisäksi muutkin tyypilliset sinilevälajit.

Ne ovat kylläkin pienempiä, mutta kimppuja tai

lautoja muodostaessaan ne ovat silmin nähtäviä. Vedenpinnalle keräytyessään ne muodostavat suuria sinivihreitä levälautoja tai -nauhoja. Leväkukintojen aikana vesi värjäytyy usein kukkivien levien pigmenttien vuoksi.

Rannalle huuhtoutunut ja hajoava levämassa värjää maanpinnan ja kivet sinisiksi.

Sinileväkukintojen muodostumista edesauttaa veden alhainen typen ja fosforin suhde, mikä suosii sinileviä muiden levien kustannuksella. Tyypiyhdisteiden vähäinen määrä vedessä ei rajoita sinilevien kasvua. Useat niistä kykenevät sitomaan ilman typpeä. Leväkukintojen eli kasviplanktonin määrän ajoittainen kasvu, mikä on ihmisen toiminnan seurausta, on muuttumassa yhä merkittävämmäksi ympäristöongelmaksi.

Leväkukinnot saattavat aiheuttaa laajoja happipitoisuuden vaihteluita vesistössä, mikä heikentää ekosysteemin muiden eliöiden elintärkeitä prosesseja. Leviävät planktonit saattavat erittää veteen myrkyllisiä aineita, jotka ovat vaarallisia eläimille.

Peipsijärven tärkeimmät kasvit ovat:

1. Ahvenvita <i>Potamogeton perfoliatus</i>
2. Välkevita <i>Potamogeton lucens</i>
3. Järviruoko <i>Phragmites</i>
4. Hapsivita <i>Potamogeton pectinatus</i>
5. Pystykeiholehti <i>Sagittaria sagittifolia</i>
6. Järvikaisla <i>Schoenoplectus acutus</i>
7. Heinävita <i>Potamogeton gramineus</i>
8. Vesitatar <i>Pericaria amphibia</i>
9. Kapeosmankäämi <i>Typha angustifolia</i>
10. Ratamosarpio <i>Alisma plantago-aquatica</i>
11. Load <i>Juncus</i>
12. Myrkykeiso <i>Cicuta virosa</i>
13. Heinäsarpio <i>Alisma gramineum</i>
14. Sarjarimpi <i>Butomus/Butomus umbellatus</i>
15. Ulpukka <i>Nuphar lutea</i>
16. Pikkuluikka <i>Eleocharis parvula</i>
17. Tähtkä-ärviä <i>Myriophyllum spicatum</i>
18. Isolumme <i>Nymphaea alba</i>

Järviruoko

Kapeosmankäämi

Sarjarimpi

Ulpukka

Isolumme

Peipsijärven eläimistö

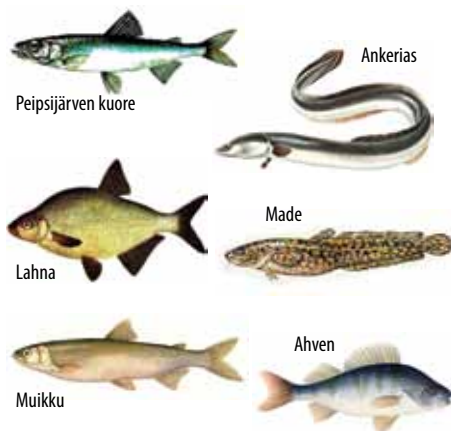
Peipsijärven suuruus on edellytyksenä täkäläisten lajien monimuotoisuudelle myös eläinkunnassa. Jos Viron vesistöt ovat kalojen osalta melko vähälajisia (n. 75 kalalajia), niin Peipsijärvessä elää 37 eri kalalajia. Runsaiden kalavarantojen olemassaolo on muovannut koko Peipsijärven ympäristön elämäntapaa kautta aikojen. Kalastus on ollut yksi tärkeimmistä toimeentulon lähteistä ja useat vanhat kalastustavat ovat säilyneet tähän päivään saakka juuri Peipsin rannoilla.

Peipsin kalakanta on aikojen kuluessa myös muuttunut huomattavasti. Useat muutokset kalakannassa johtuvat muutoksista järven yleisessä tilassa. Pitkät lämpimät kesät ja muut tekijät ovat aiheuttaneet matalavetisessä Peipsijärvessä yhä enemmän levien kukintaa ja sen seurauksena veden laatu on huonontunut. Kalojen tilanne on sen vuoksi huonontunut, mikä on aiheuttanut myös pikkukalojen kuolemista. Useille kaloille, esimerkiksi muikuille eivät sovi myöskään vähäjäiset talvet, sillä niiden mätä vaatii talvella rauhaa. Peipsijärvi on kuitenkin antanut kalastajille Pohjois-Euroopan kalaisimpana järvenä tavallisesti 7000–11000 tonnia kalaa vuodessa.

Peipsijärven kalat

1. Kivisimppu <i>Cottus gobio</i>
2. Kiiski <i>Gymnocephalus cemuus</i>
3. Kuha <i>Sander lucioperca</i>
4. Ahven <i>Perca fluviatilis</i>
5. Kymmeniipiikki <i>Pungitius pungitius</i>
6. Kolmipiikki <i>Gasterosteus aculeatus</i>
7. Made <i>Lota lota</i>
8. Monni <i>Silurus glanis</i>
9. Kivenuoliainen <i>Barbatula barbatula</i>
10. Mutakala <i>Misgurnis fossilis</i>
11. Rantaneula <i>Cobitis taenia</i>
12. Ruutana <i>Carassius carassius</i>
13. Vimpa <i>Vimba vimba</i>
14. Nurg <i>Blicca bjoerkna</i>

15. Lahna <i>Abramis brama</i>
16. Salakka <i>Alburnus alburnus</i>
17. Törö <i>Gobio gobio</i>
18. Suutari <i>Tinca tinca</i>
19. Allikkosalakka <i>Leucaspis delineatus</i>
20. Mutu <i>Phoxinus phoxinus</i>
21. Toutain <i>Aspius aspius</i>
22. Turpa <i>Squalius cephalus</i>
23. Säyne <i>Leuciscus idus</i>
24. Seipi <i>Leuciscus leuciscus</i>
25. Särki <i>Rutilus rutilus</i>
26. Sorva <i>Scardinius erythrophthalmus</i>
27. Karppi <i>Cyprinus carpio</i>
28. Ankerias <i>Anguilla anguilla</i>
29. Hauki <i>Esox lucius</i>
30. Peipsijärven kuore <i>Osmerus eperlanus spirinchus</i>
31. Harjus <i>Thymallus thymallus</i>
32. Peipsijärven siika <i>Coregonus lavaretus maraenoides</i>
33. Muikku <i>Coregonus albula</i>
34. Taimen <i>Salmo trutta</i>
35. Pikkunahkiainen <i>Lampetra planeri</i>
36. Punasalakka <i>Alburnoides bipunctatus</i>
37. Hopearuutana <i>Carassius gibelio</i>

Rauhoitettuja lajeja ovat harjus, toutain, monni, rantaneula, mutakala ja kivisimppu.

Tärkeimpiä pyyntikalvoja ovat olleet Peipsijärven kuore, muikku, hauki, kuha, ahven, lahna, made ja Peipsijärven siika. Kalansaaliiden suuruus ja lajijakauma muuttuvat vuosittain kalavarantojen tilanteesta ja pyyntiolosuhteista riippuen.

Peipsijärvi tarjoaa elinpaikkoja myös eläinlajeille, osittain vedessä eläville nisäkkäille, joiden elinpiiri on rannan lähistöllä. Sellaisia ovat majava, saukko, piisami, vesipäästäinen ja vesimyyrä.

Peipsijärven rannalla esiintyy yhdeksän eri lajia sammakkoeläimiä: vesilisko ja rupilisko, kaiva-jasammakko, viherkonna, rupikonna, tavallinen sammakko, viitasammakko, lessonansammakko ja vihersammakko.

Matelijoita on viittä lajia: hietasisilisko ja sisilisko, vaskitsa, rantakäärme ja kyykäärme.

Järvenranta-alue on useiden lintulajien levähdyspaikka. Alueella on nähty 266 eri lintulajia, joista pesimälintuja on 180 lajia, 71 lajia on nähty vain syömässä muuttomatkan aikana ja 15 lajia on satunnaisia vierailijoita. Keväisin järvellä on nähty useimmin lapasotkia, tukkasotkia ja telkkiä. Syksyisin vuorostaan puolisukeltajasorsia, haapanoita, sekä sukeltajasorsista alleja, iso- ja pikkukoskeloita. Järveä käyttää levähdyspaikkana yli miljoona muuttolintua.

Peipsijärven vesistöalueella ovat yleisimpiä makeanveden eläimet, joita ovat osittain vedessä elävät nisäkkäät, linnut ja sammakkoeläimet:

1. Euroopnamajava <i>Castor fiber</i>
2. Piisami <i>Ondatra zibethicus</i>
3. Saukko <i>Lutra lutra</i>
4. Minkki <i>Neovison vison</i>
5. Tavallinen sammakko <i>Rana temporaria</i>
6. Viitasammakko <i>Rana arvalis</i>
7. Viherisammakko <i>Pelophylax kl. esculentus</i>
8. Harmaahaikara <i>Ardea cinerea</i>
9. Mustahaikara <i>Ciconia nigra</i>
10. Kyhmyjoutsen <i>Cygnus olor</i>

Euroopnamajava

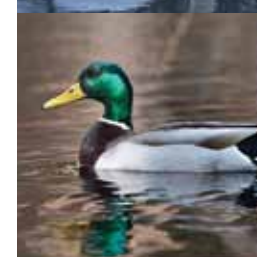
Saukko

Kyhmyjoutsen

Sinisorsa

11. Merikotka <i>Haliaeetus albicilla</i>
12. Nokikana <i>Fulica atra</i>
13. Härkälintu <i>Podiceps griseogen</i>
14. Pikkulokki <i>Hydrocoloeus minutus</i>
15. Naurulokki <i>Chroicocephalus ridibundus</i>
16. Mustatiira <i>Chlidonias niger</i>
17. Liro <i>Tringa glareola</i>
18. Isokoskelo <i>Mergus merganser</i>
19. Sinisorsa <i>Anas platyrhynchos</i>
20. Kuningaskalastaja <i>Alcedo atthis</i>

Peipsin eläinplanktonin eli eläinkeijuston lajisto on runsas ja siitä löytyy paljon harvinaisuuksia. Peipsijärvi on esimerkiksi vesikirppujen, rataseläinten, leukajalkaisten ja vaeltajasimpukoiden asuinpaikka. Eläinplankton saa ravintoa pääasiassa vedestä löytyvistä hiukkasista, ollen samalla itse ravintona useille muille vesieläimille ja -hyönteisille.

Järven pohjalietteenä tai pinnalla elävät selkärangattomat eläimet muodostavat melko runsaslajisen pohjaeläimistön, jota hallitsevat kaksi suurta ryhmää: surviaissääsket ja harvasukasmadot.

Peipsijärven pohjaeläimistö

1. Surviaissääsket <i>Chironomidae</i>
2. Vaeltajasimpukka <i>Dreissena polymorpha</i>
3. Järvisimpukat <i>Anodonta</i>
4. Sysijokisimpukka <i>Unio tumidus</i>
5. Harvasukasmat <i>Oligochaeta</i>
6. Tavallinen pallosimpukka <i>Sphaerium corneum</i>
7. Piippolimakotilo <i>Lymnaea stagnalis</i>
8. Päivänkorennot <i>Ephemeroptera</i>
9. Juotikkaat <i>Hirudinea</i>
10. Suokotilot <i>Viviparus contectus</i>
11. Vesisiira <i>Asellus aquaticus</i>
12. Vesiperhoset <i>Trichoptera</i>
13. Katkat <i>Amphipoda</i>

Ravintoketju on järvessä perinteinen: kasviplankton – eläinplankton – pohjaeläimet ja pohjakalat – petokalat.

Säästä luontoa!

Peipsijärven ympäristö ja itse järvi ovat luonnonkauniita retkeilyn ystävien, lomaviettäjäiden ja matkailijoiden lempipaikkoja. Ihminen on toiminnallaan kuitenkin ehtinyt vahingoittaa aluetta.

Maataloustuotannon seurauksena järveen on joutunut liikaa typpeä ja fosforia, mikä on aiheuttanut suuren ravinnepitoisuuden. Se uhkaa veden laatua. Järven tila on häiriintynyt ja se rikkoo järven ekologisen tasapainon. Alueen vierailijamäärän nousu on hyvä yritystoiminnalle ja paikallisen väestön työllisyydelle, mutta luonnolle se on lisärasite.

Yhä enemmän puhutaan luonnonsuojelusta ja ympäristöystävällisestä käyttäytymisestä. Uusiokäyttö, energiansäästö, jätteiden lajittelu ja kulutuksen vähentäminen ovat vakiintuneet ihmisten kielenkäytössä. Ympäristöystävällisyys riippuukin meistä itsestämme, tiedoistamme ja asenteistamme.

Luonnossa liikkujille on apua seuraavista neuvosta:

Retken huolellinen suunnittelu ja voimassa olevien ohjeiden ja rajoitusten noudattaminen

- Tutki alueella olemassa olevia mahdollisuuksia, jotta rasittaisi liikaa ympäristöä.
- Retkivarustusta hankkiessasi käytä ystäviäsi ja tuttaviesi apua, sillä kaikkea ei tarvitse välttämättä ostaa itselle.
- Liikennevälineitä käyttäessäsi suosi mahdollisuuksien mukaan juna- tai linja-autoa. Käytä henkilöautoa silloin, kun ryhmäänne kuuluu useampia henkilöitä.
- Jätteiden vähentämiseksi pakkaa mukaan otettavat ruoat uudelleenkäytettäviin pusseihin tai rasioihin. Vältä muovilautasia ja -mukeja.
- Tutki aluetta koskevia ohjeita ja rajoituksia ja noudata niitä. Luonnonsuojelualueilla, piha-alueilla ja retkeilyalueilla saattaa olla voimassa lisärajoituksia, joiden noudattaminen on pakollista.
- Käytä mukaan ottamalla lemmikkieläimellä (esim. koiralla) luonnossa tai retkipoluilla liikkuessasi aina talutusrihmaa.

Miten olla jättämättä luontoon jälkiä?

- Tarkasta, ettei metsään meneminen ole kielletty palovaroituksen johdosta. Tietoja saat pelastusalueen infonumerosta 1524.
- Leirydy siihen tarkoitukseen merkittyyn paikkaan. Mikäli sellaista paikkaa ei ole lähistöllä, valitse paikka, jossa maanpinta ei ole herkkä vaurioitumaan.
- Käytä merkittyjä retkipolkuja ja polkuja, niin kulutat maastoa vähemmän.
- Käyttäydy luonnossa rauhallisesti, ettei häiritseisi eläimiä ja lintuja.

- Nuotion tekeminen on sallittu vain siihen valmisteluilla ja merkityillä paikoilla. Nuotiota tehdessäsi suosi katettua nuotio-paikkaa ja noudata kaikkia ohjeita!
- Tulta tehdessäsi käytä pääasiassa murtuneita oksia tai luontoperäisiä jätteitä.
- Nuotiota ei saa jättää vartioimatta ja poistuttaessa se tulee sammuttaa kunnolla. Nuotion sammuttamiseen voi käyttää eri materiaaleja: vettä, multaa, hiekkaa yms.
- Älä tupakoi metsässä!

Mitä tehdä jätteille?

- Vie kaikki jätteet mukasi pois. Siten rasitat luontoa vähemmän.
- Jos jätteiden pois vieminen on hankalaa, laita orgaaniset jätteet (ruoantähteet yms.) lähellä sijaitsevaan roskalaatikkoon.
- Polta palavat jätteet tulijässä. Missään tapauksessa ei saa polttaa muovipulloja, kertakäyttövaippoja tai muita muovijätteitä. Palamisen yhteydessä muodostuvat kaasut saastuttavat ilmaa.
- Jättäessä muovijätteitä luontoon vahingoitat ympäröivää luontoa pysyvästi, sillä muovi ei maadu milloinkaan. Ota muovijätteet mukaasi ja vie ne keräyspisteisiin.

Säästä luonnossa vettä

- Jotta et saastuttaisi vesistöjä, tiskaa astiat pesuvadissa ja kaada vesi tiskaamisen jälkeen maahan!
- Pese itsesi pesuvadissa. Mikäli mahdollista, älä käytä pesuainetta.

Peipsijärven tiedotuskeskus (Peipsi Infokeskus) on vuonna 2000 kansalaisaloitteen pohjalta perustettu voittoa tavoittelematon yhdistys. Se liittyi vuonna 2009 Mustveen ekomatkailuyhdistykseen (Mustvee Ökoturismiühing) ja vuonna 2010 Viron vapaaehtoiskeskukseen (Eesti Vabatahtlike Keskus). Päämääränä on toteuttaa erilaisia ohjelmia kotiseudun kehittämiseksi.

Peipsijärven tiedotuskeskuksella on ollut perustamisestaan lähtien laaja-alaista toimintaa matkailukeskuksen tehtävistä, nuorten ja työttömien aktivoinnista aina kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen. Peipsijärven tiedotuskeskus on Jõgevamaan yhteistyöpajan (Jõgevamaa Koostöö-koda) jäsen.

Visiomme on tarkkaan harkittu ja aktiiviseen osallistumiseen perustuva kansalaisyhteiskunta, jossa ihmisellä on halua, mahdollisuuksia ja taitoja tehdä myönteisiä muutoksia elämässään.

Missiomme on tukea toiminnallamme Peipsijärven ranta-alueen kaikinpuolista kehittämistä sekä aktivoida paikallista oma-aloitteisuutta ja kansalaisyhteiskuntaa.

Pidämme tehtävänäamme edistää tiedonsaantia muun muassa Peipsijärven ja sen ranta-alueen elinympäristöstä ja kulttuurista sekä matkailijoille tarjottavista palveluista laajemmin.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Peipsijärven tiedotuskeskus koordinoi Peipsijärven ranta-alueella neljää eri ohjelmaa:

TIEDOTUS- JA MATKAILUOHJELMA

- tietoa Peipsijärven ranta-alueen majoitus- ja ruokailuyrityksistä, nähtävyyksistä, tapahtumista sekä puhelimitse että internetin välityksellä Peipsijärven tietopalvelimella, painatteiden julkaiseminen, opaspalvelut.

YMPÄRISTÖOHJELMA

- luontoa säästävän elämäntavan periaatteiden ja tietojen levittäminen
- Peipsijärven ranta-alueen luonnonsuojelu ja ympäristöhankkeiden toteuttaminen.

SOSIAALI- JA INTEGRAATIO-OHJELMA

- nuorisotyön sekä lasten- ja nuortenleirien järjestäminen
- hankkeiden toteuttaminen erilaisten riskiryhmien (etniset vähemmistöt, vähävaraisten perheiden lapset, työttömät ym.) auttamiseksi.

KANSALAISALOITEOHJELMA

- hyvän kansalaisen periaatteiden ja eettisten ohjeiden levittäminen
- vapaaehtoisten ja paikallisten asukkaiden mukaanotto hankkeisiin ja tapahtumien järjestämiseen
- kansalaisaloitteen pohjalta järjestettävien tapahtumien ja koulutusten järjestäminen alueen kolmelle eri sektorille
- Peipsijärven ranta-alueen kyläpalveluhankkeiden käynnistäminen ja kehittäminen.